

Spomenik kiparju Tonetu Logondru¹ - začetek aleje spomina vrednih Ločanov

Kdor najde prijatelja, najde zaklad, je dvesto let pred Kristusom zapisal modrec Sirah v svoji knjigi. S temi besedami se obračam na vas, dragi prijatelji in donatorji, znanci, spoštovani obiskovalci in cenjeni gostje. Ko smo pred trinajstimi leti izgubili prijatelja Toneta, smo izgubili zaklad. Danes se spominjamo tega izgubljenega zaklada. In zato je za vse nas današnji dan lep dan. Zame še posebno, saj mi je padlo z ramen breme, ki sem si ga z vašim soglasjem naložil: postaviti spomenik kiparju Tonetu Logondru. Naložil sem si ga rad, prenašal pa čedalje težje, posebej zadnja leta, ko so se predvidene lokacije izmikale ena za drugo. Na koncu je naneslo tako, da stoji samo nekaj korakov vstran od prvotno zamišljene prve postavitve. Vmes pa smo ga videli v Tonetovem rojstnem kraju Pevnem, ob poti na Loški grad, pred njegovim nekdanjim domom in ateljejem v Stari Loki, pred loško gimnazijo in ob mrliški vežici na Fari. Razmišljali smo že tudi o Sorici in o Gorenji vasi. Danes stoji kip tu pred nami in mislim, da je na pravem kraju.

Kaj vse se je dogajalo od pobude v letu 1992 do danes, ste lahko prebrali v knjizici², ki smo jo izdali leta 1998 in v vabilu k današnjem odkritju spomenika.

Premaknilo se je lansko leto, ko so na Občini Škofja Loka, po večletnem vztrajanju Muzejskega društva Škofja Loka, pripravili idejni projekt za Alejo znamenitih Ločanov. Projekt je februarja 1999 izdelal arhitekt Vili Eržen. Muzejsko društvo je ta projekt podprlo, župan, Igor Draksler, je pokazal naklonjenost naši nameri. V zadnji pripravi je priskočil na pomoč še podžupan, Stane Rupnik, in stvar je stekla. Na osnovi projekta in ogleda na terenu smo 13. junija 2000 določili mikrolokacijo za spomenik. Navzoči smo bili: pooblaščenec župana in vodja oddelka za družbene dejavnosti, Jure Svobljak, ravnatelj Osnovne šole Petra Kavčiča³, Marko Primožič s hišnikom šole, tajnik Krajevne skupnosti Škofja Loka - mesto, Kamnitnik, Janez Poljanec, avtor kipa in postavitve akademski kipar, Metod Frlic, in za Iniciativni odbor A. Pavel Florjančič. Firma Lavaco d. o. o. je nato zabetonirala temelj. Na podstavek iz domačega kamnitničana, ki ga je obdelal in več let hranil Rajko Bernik iz Virmaš, je vstavil bronaste črke mojster kamnosek, Jože Furlan s Kidričeve ceste. Skoraj tona težak podstavek je prepeljal in izvedensko postavil Jure Prevc s Studenega.

Zadovoljen in ponosen sem, da je Muzejsko društvo Škofja Loka podprlo moj predlog o Aleji znamenitih Ločanov iz leta 1992 in ga vzelo za svojega ter ga vseskozi podpiralo.

Vsem donatorjem, prijateljem in sodelavcem se še enkrat prisrčno zahvaljujem. Z zbranim denarjem nam je uspelo poravnati vse stroške, ki smo jih imeli s spomenikom, zahvaljujoč mnogim, ki svojih uslug niso zaračunali. Ob tej priložnosti se opravičujem družini pokojnega Petra Ažmana, ki ga pomotoma nismo navedli v seznamu darovalcev. Ravno tako se opravičujem Mirjani Puc iz Gorenje Dobrave, ki tudi ni navedena med darovalci. Žal ni več med nami velikega pobornika te akcije, skladatelja Marijana Gabrijelčiča, ki se bo morda nekoč, tu v aleji, pridružil svojemu velikemu prijatelju Tonetu. Hvala Tonetovim domačim za soglasje in za monografijo Dušana Komana¹ o kiparju Tonetu Logondru, ki jo podarjajo vsem donatorjem. Hvala ravnatelju Marku Primožiču za domicil, s čimer se je primerno priklonil spominu nekdanjega učitelja na tej šoli in svojega nekdanjega profesorja v loški gimnaziji. In še posebej hvala županu občine Škofja Loka, Igorju Drakslerju, ki je dal zeleno luč za postavitev, ter njegovima sodelavcema, Stanetu Rupniku in Juretu Svolfšaku. Brez njih bi še vedno sam tovoril breme. In na koncu hvala mojim domačim, ki so mi breme vseskozi pomalem odnašali.

Vesel sem, da je izdelal portret akademskemu kiparju Tonetu Logondru ravno njegov stanovski kolega Metod Frlic, ki je svojčas nekaj časa mojstru Logondru pomagal pri delu. Pravijo, da je slab tisti učitelj, katerega učenec ne preseže. Tone je bil dober učitelj, Frlic je naredil prvi portret Toneta Logondra že leta 1992², ko smo na-

Spomenik akademskemu kiparju Tonetu Logondru, delo akademskega kiparja Metoda Frlica, v Šolski ulici (Foto Janez Pipan)

meravali postaviti kip ob peti obletnici Tonetove smrti. To bi bil njegov prvi javni bronasti kip. Takratni portret v glini je bil narejen bolj v realistični maniri. Kot smo že omenili, takrat nam ni uspelo postaviti spomenika ob peti obletnici Logondrove smrti. Do danes se je Frlic razvil v velikega mojstra, ki ga vabijo k sebi Avstrijci, Nemci, Madžari, Grki, Avstralci, Japonci. Njegovi so javni portreti Lavtizarja v Ratečah, Jobsta v Žireh, Jakliča v Dobropolju in Bleiweisa v Kranju ter drugi številni izvorni portreti v zasebni lasti in monumentalne plastike v kamnu. Ob njegovi veliki razstavi v Equini pred nekaj leti, je tedanji dekan Akademije za likovno umetnost v Ljubljani dr. Tomaž Brejc dejal, da je Frlic kipar za naslednje tisočletje. Ko sem spremljal Frličev razvoj aktualnega portreta našemu prijatelju Tonetu v številnih variantah, se tej oceni pridružujem tudi sam. V portretu Logondru, ki ga danes odkrivamo, vidim tako arhaičnost stare Grčije, uravnovešenost visoke renesanse, kakor tudi sodobno dojetje manje likovnega sporočila in vrhunsko obvladovanje materiala. Metod, hvala za imenitno stvaritev, ki bo Loki še utrdila sloves mesta z dušo, z željo, da se lotiš še kakega imenitnega Ločana, patra Romualda na primer.

Opombe

¹ Pričujoči tekst je iz vabila (Tone Logonder 11. 1. 1932 – 19. 9. 1987) in nagovora avtorja (APF) pri odkritju spomenika 29. 6. 2000.

² V knjižici Spomenik Tonetu Logondru, avtor Florjančič A. Pavel, Škofja Loka, 1998, je na strani 26 v zadnjem odstavku namesto: Leta 1990, pravilno: Leta 1980.

³ Sedaj (v drugi polovici leta 2000), se šola imenuje Osnovna šola Ivana Dolencea.

⁴ Dušan Koman, *Kipar Tone Logonder*, Škofja Loka, 1996.

⁵ Prvi Frličev portret Toneta Logondra iz leta 1992 je v lasti njegovih sorodnikov.